

**ZASADY POSTĘPOWANIA WOBEC PODOPIECZNYCH
W ZGROMADZENIU SIÓSTR NAJŚWIĘTSZEJ RODZINY
Z NAZARETU, PROWINCJA WARSZAWSKA**

Warszawa 2022

Opracowanie:

s. Marta Oszczepalińska CSFN

s. Klara Pancewicz CSFN

s. Agata Podniesińska CSFN

s. Maria Santus CSFN

Konsultacja merytoryczna tekstu:

ks. Janusz Łuczak SAC

adw. Krzysztof Wąsowski, WLP Legal Wąsowski Lorenc-Pawlak Kancelaria Prawna Sp.k.
w Warszawie

adw. Łukasz Podsiadło, Kancelaria Adwokacka Łukasz Podsiadło w Zakopanem

SPIS TREŚCI

SŁOWNIK POJĘĆ I WYKAZ SKRÓTÓW	4
WPROWADZENIE	7
CZĘŚĆ I: NORMY OGÓLNE.....	9
Rozdział 1. Podstawowe prawa podopiecznych	9
Rozdział 2. Zasady postępowania w pracy z podopiecznymi	9
CZĘŚĆ II. NORMY PROCEDURALNE	10
Rozdział 1. Wstępna procedura postępowania w sytuacji powzięcia wiadomości o możliwości popełnienia przestępstwa.....	10
Rozdział 2. Zasady rozmowy z osobą ujawniającą wykorzystanie seksualne.....	11
Rozdział 3. Zasady dalszego procedowania po zgłoszeniu możliwości popełnienia przestępstwa.....	12
Rozdział 4. Procedura zgłaszania możliwości popełnienia przestępstwa organom ścigania (prokurator lub Policja).....	12
POSTANOWIENIA KOŃCOWE	15
ANEKS - WYCIĄG Z PRZEPISÓW KODEKSU KARNEGO I KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO, UŻYTYCH W TREŚCI „ZASAD POSTĘPOWANIA...”	17
ZAŁĄCZNIKI	21
Załącznik 1: Wzór oświadczenia dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania...” dla Sióstr Prowincji i kandydatek rozpoczynających w niej formację zakonną	21
Załącznik 2: Wzór oświadczenia dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania...” dla osoby zatrudnionej w apostołacie w Prowincji	21
Załącznik 3: Wzór oświadczenia dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania ...” dla osób współpracujących na wyjeździe apostołskim, rekolekcjach (m.in. dla wychowawców, wolontariuszy, animatorów).....	22

SŁOWNIK POJĘĆ I WYKAZ SKRÓTÓW

Apostolat (zamiennie: dzieło apostołskie, działalność apostołska) – różnego rodzaju działalność wychowawcza, oświatowa, opiekuńcza i duszpasterska, prowadzona w Zgromadzeniu Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincji Warszawskiej, zarówno w formach zinstytucjonalizowanych (np. przedszkola, szkoły, domy rekolekcyjne, świetlice, dom pomocy społecznej, dom samotnej matki i in.), jak i pozainstytucjonalnych (w szczególności: SNR, DMN), niezależnie od tego, czy organem prowadzącym jest Prowincja, czy też podmiot z zewnątrz.

CSFN – (z łac. Congregatio Sororum Sacrae Familiae de Nazareth) Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (dalej: Zgromadzenie). Międzynarodowe, apostołskie zgromadzenie, założone w 1875 r. w Rzymie przez bł. Franciszkę Siedliską. Osobą stojącą na czele Zgromadzenia jest Przełożona Generalna, z siedzibą w Rzymie. Administracyjnie Zgromadzenie jest podzielone na prowincje. W Polsce są dwie prowincje: warszawska i krakowska. Na czele Prowincji stoi Przełożona Prowincjalna, a na czele wspólnoty domu zakonnego (należącego do danej prowincji): przełożona wspólnoty domu zakonnego.

Czyn zabroniony (zamiennie: przestępstwo; definicja za art. 115 § 1 Kodeksu karnego) - zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej.

DMN - Duszpasterstwo Młodzieży Nazaretańskiej- grupa młodych ludzi, działająca przy Zgromadzeniu Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincji Warszawskiej, która wpatrując się w Najświętszą Rodzinę z Nazaretu, pragnie wzrastać w wierze i miłości oraz budować prawdziwą wspólnotę, otwartą na Boga i drugiego człowieka.

K.k. - Kodeks karny - ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.

Klauzura - pomieszczenia mieszkalne i użytkowe, co do zasady dostępne tylko dla Sióstr.

K.p.k. - Kodeks postępowania karnego - ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r.

Małoletni, osoba małoletnia – w rozumieniu polskiego prawa cywilnego osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie zawarła małżeństwa. W niniejszym opracowaniu termin ten jest użyty dla oznaczenia dzieci i młodzieży do 18 roku życia.

Opiekun - osoba sprawująca faktyczną lub prawną opiekę nad osobą, która ze względu na swój wiek, stan zdrowia albo stan psychiczny wymaga takiej opieki.

Osoba najbliższa (definicja za art. 115 § 11 k.k.) - małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. Należy przy tym zaznaczyć, że zgodnie z treścią powyższej definicji, osobami najbliższymi nie są wobec siebie Siostry, co ma znaczenie w kwestii obowiązku zgłaszania przez jedną Siostrę możliwości popełnienia przestępstwa przez inną Siostrę.

Osoba nieporadna (w tym: niepełnosprawna) – osoba, która ze względu na swoje właściwości fizyczne np. podeszły wiek, kalectwo, obłązną chorobę lub właściwości psychiczne np. niedorozwój umysłowy, chorobę psychiczną, nie ma możliwości samodzielnego decydowania o swoim losie ani zmiany swego położenia.

Pedofilia (definicja za <https://sjp.pl/pedofilia>) - zaburzenia seksualne polegające na odczuwaniu popędu płciowego do dzieci.

Personel - osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, umowy cywilnoprawnej lub podejmujące obowiązki na zasadach wolontariatu w apostołacie Prowincji.

Placówka - miejsce (dom zakonny, instytucja), w którym lub przy którym jest prowadzony dany apostołat.

Podopieczny – osoby małoletnie, osoby nieporadne, objęte działalnością apostołską Zgromadzenia.

Pokrzywdzony (definicja za art. 49 k.p.k.) - osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo.

Pornografia dziecięca (definicja za: List apostołski "Motu Proprio" Vos estis lux mundi Ojca Świętego Franciszka, art. 1 § 2 lit. c) jakiegokolwiek przedstawianie osoby małoletniej, niezależnie od zastosowanych środków, zaangażowanej w jednoznaczne czynności seksualne, rzeczywiste lub symulowane, oraz jakiegokolwiek przedstawianie narządów płciowych małoletnich w celach przede wszystkim seksualnych.

Przemoc (zamiennie: **wykorzystanie, krzywdzenie**) - celowe działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, charakteryzujące się przewagą sił jednej ze stron, nad drugą, które narusza dobra osobiste jednostki, wyrządzając jej cierpienia i szkody. Wyróżniamy przemoc: fizyczną (naruszanie nietykalności fizycznej osoby), psychiczną (naruszanie sfery godności osobistej), seksualną (naruszanie intymności osoby), ekonomiczną (naruszanie dot. obszaru

własności), zaniedbanie (brak zaspokojenia podstawowych potrzeb osoby, a także obowiązków w obszarze opieki).

Przestępstwo (definicja na podstawie art. 1 k. k. i 115 § 1 k. k. i in. materiałów) - czyn zabroniony, dokonany przez człowieka (działanie lub zaniechanie), pod groźbą kary, określonej w ustawie, obowiązującej w czasie jego popełnienia, o społecznej szkodliwości większej niż znikoma, dokonany przez człowieka, któremu w czasie jego popełnienia można przypisać winę. W polskim kodeksie karnym zasadą jest ściganie przestępstw z urzędu.

Siostra - członkini Zgromadzenia, po złożeniu ślubów zakonnych.

SNR - Stowarzyszenie Najświętszej Rodziny przy Zgromadzeniu Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu – wspólnota małżeństw, rodzin i osób samotnych, w prowincji warszawskiej Zgromadzenia działająca od roku 1996, jako forma współpracy i wymiany duchowej pomiędzy siostrami a członkami SNR, żyjąca duchowością Świętej Rodziny z Nazaretu.

Wolontariusz – osoba pełnoletnia, która dobrowolnie i bez wynagrodzenia angażuje się w działalność apostolską w Prowincji.

Wykorzystanie seksualne (seksualne nadużycia wobec dzieci; definicja Światowej Organizacji Zdrowia) - zaangażowanie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest on lub ona w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, naruszająca prawo i obyczaje danego społeczeństwa. Z wykorzystywaniem seksualnym mamy do czynienia wtedy, gdy występuje ono pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem i innym dzieckiem, w sytuacji zależności, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w stosunku opieki, zależności, władzy. Celem takiej aktywności jest zaspokojenie potrzeb innej osoby. Aktywność taka może obejmować:

- a) nakłanianie lub zmuszanie dziecka do udziału w jakichkolwiek prawnie zabronionych czynnościach seksualnych,
- b) wykorzystywanie dziecka do prostytucji lub innych nielegalnych praktyk seksualnych,
- c) wykorzystywanie dziecka do produkcji przedstawień i materiałów pornograficznych.

Znamiona - w prawie karnym: cechy charakterystyczne danego czynu zabronionego.

WPROWADZENIE

1. Jako Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincji Warszawskiej, określane dalej mianem „Prowincji”, we wszystkich prowadzonych przez nas apostolatach, a także innych miejscach naszego zaangażowania, wobec tych, którym służymy, staramy się tworzyć atmosferę domu Świętej Rodziny z Nazaretu: szacunku, bezpieczeństwa i miłości, aby osoby powierzone naszej pieczy, mogły wszechstronnie rozwijać się i przewyżczać swoje osobiste trudności. Szczególną troską obejmujemy osoby małoletnie i bezradne.

2. Niniejszy dokument, określany w dalszej części tekstu mianem „Zasad postępowania...”, został opracowany w oparciu o normy prawa państwowego, prawa kościelnego i prawa własnego Zgromadzenia, a także dokumenty dotąd już stosowane w apostolatach Prowincji i Zgromadzenia, zawierające dobre praktyki stosowane w działalności apostolskiej, z uwzględnieniem doświadczenia osób w nią zaangażowanych.

3. „Zasady postępowania...” są adresowane i obowiązujące dla Sióstr - członkiń Prowincji, dla kandydatek do Zgromadzenia, a także wszystkich osób zaangażowanych w apostolaty w Prowincji, niezależnie od charakteru i formy prawnej tego zaangażowania.

4. Zasadniczym celem „Zasad postępowania...”, jest pomoc Siostrze Prowincji i osobom z nią związanym, a przede wszystkim osobom zaangażowanym w apostolaty prowadzone w Prowincji w procesie edukacji nad istotą i wagą zagadnienia ochrony dobra podopiecznych, a także zebranie i przekazanie podstawowych informacji o zasadach prawa, obowiązującego w tym obszarze w Polsce.

5. Żadne opracowanie nie wyczerpie nigdy złożoności zagadnienia ochrony podopiecznych, dlatego w każdym przypadku, oprócz zasad prawa, należy kierować się także zasadami zdrowego rozsądku, doświadczenia życiowego i odpowiedzialności.

6. Niniejsze opracowanie stanowi zebranie podstawowych norm i praktyk postępowania wobec podopiecznych.

7. Niniejszy dokument nie obejmuje:

- a) problematyki ochrony danych osobowych, szczególnie w kontekście stosowania od dnia 25 maja 2018 r. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich

danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), powszechnie określanego mianem RODO,

- b) problematyki zasad dostępu podopiecznych do Internetu,
- c) zasad dotyczących organizowania różnego rodzaju wyjazdów na rzecz podopiecznych,
- d) zasad doboru osób zaangażowanych w apostolaty, prowadzone w Prowincji.

Jeśli chodzi o problematykę, określoną w lit. a: w tym obszarze, każdy apostolat w Prowincji, którego Prowincja jest organem prowadzącym, ma opracowaną własną politykę ochrony danych osobowych z dnia 25 maja 2018 r., uwzględniającą specyfikę jego działania.

Z kolei kwestie, określone w lit. b – d, regulują przepisy prawa oświatowego i prawa pracy, i regulacje wewnętrzne przyjęte na ich podstawie w poszczególnych apostolatach, gdzie organem prowadzącym jest Prowincja.

8. Należy pamiętać, że niezgłoszenie przestępstwa popełnionego wobec podopiecznych do 15 roku życia jest przestępstwem. Zgodnie z zasadami kodeksu karnego, odpowiedzialność za popełnienie czynu zabronionego, a więc za jego sprawstwo, ponosi osoba, która tego czynu dokonała. Inne osoby, ponoszą ją tylko w sytuacji, gdy współdziałały w popełnieniu czynu zabronionego, czyli w sytuacji tzw. współsprawstwa. Również niezgłoszenie przestępstwa jest przestępstwem. W kontekście niniejszych „Zasad postępowania...” oznacza to, że każda Siostra Prowincji i każda osoba, zaangażowana w apostolat w Prowincji, niezależnie od formy tego zaangażowania, ponosi osobistą odpowiedzialność karną za swoje czyny. Odpowiedzialność cywilną (np. odszkodowawczą) może ponieść osoba, która dokonała czynu albo osoba prawna, której członkiem jest taka lub instytucja, która zatrudnia taką osobę. Na przykład Prowincja, której członkiem jest Siostra, która popełniła przestępstwo może ponieść odpowiedzialność odszkodowawczą za dokonany przez nią czyn lub instytucja- przedszkole, szkoła, której pracownikiem jest osoba skazana, może także ponieść odpowiedzialność odszkodowawczą w sytuacji, gdy zostanie wykazane, że nie dopełniła tzw. należytej staranności w zatrudnieniu pracownika, który okazał się mieć skłonności pedofilne i popełnił czyn zabroniony wobec małoletniego.

CZĘŚĆ I: NORMY OGÓLNE

Rozdział 1. Podstawowe prawa podopiecznych

Każdemu podopiecznemu, powierzonemu naszej pieczy, przysługuje prawo do:

- życia i rozwoju,
- poszanowania własnej godności,
- odkrywania i budowania własnej tożsamości,
- zaspokajania potrzeb fizycznych, emocjonalnych i duchowych,
- poznania i ochrony swoich potrzeb i przysługujących praw,
- wychowania w rodzinie,
- przynależności do grupy, nawiązywania kontaktów i budowania relacji społecznych,
- bycia wysłuchanym i poważnego potraktowania zgłaszanych problemów,
- poczucia bezpieczeństwa i akceptacji,
- ochrony przed jakimikolwiek formami krzywdzenia.

Rozdział 2. Zasady postępowania w pracy z podopiecznymi

W apostolatach prowadzonych w Prowincji, obowiązują następujące zasady postępowania wobec podopiecznych:

1. Zasada naczelną to nienaruszalność integralności duchowej i cielesnej podopiecznych.
2. Ochrona sfery intymnej podopiecznych przed ingerencjami na płaszczyźnie werbalnej czy fizycznej. Nietykalność ciała podopiecznego jest nienaruszalna. Wszelkie formy zachowań, które w naszej kulturze stanowią przekroczenie granic intymności, są niedozwolone.
3. Niedopuszczalne jest opowiadanie żartów i wypowiedzi dwuznacznych o podtekście seksualnym.
4. Prawo do prywatności należy zapewnić podopiecznym szczególnie w toaletach, łazienkach, przebieralniach czy szatniach. Przy czym, w sytuacjach wyjątkowych, gdy podopieczny, ze względu na ograniczenia wiekowe lub zdrowotne, nie jest w stanie samodzielnie wykonać czynności higienicznych, członek personelu ma prawo udzielić mu pomocy, z poszanowaniem intymności podopiecznego.
5. Nie wolno prezentować podopiecznym jakichkolwiek materiałów, mających choćby najmniejszy związek z pornografią.
6. Dozwołą formą kontaktu z podopiecznymi, jest informowanie ich o wydarzeniach czy bieżącym funkcjonowaniu apostolatu, za pośrednictwem portali społecznościowych.
7. Korespondencja mailowa z podopiecznymi przesyłana na ich prywatne adresy, a także komunikacja za pośrednictwem telefonu powinna występować tylko w sytuacjach

wyjątkowych, dotyczących kwestii związanych z funkcjonowaniem apostolatu. Informacje wysyłane tą drogą powinny pochodzić z adresu mailowego placówki lub adresu mailowego przydzielonego poszczególnym członkom personelu placówki albo za pośrednictwem służbowego telefonu.

8. Podopieczni, nie powinni przebywać w pomieszczeniach, objętych klauzurą, do których dostęp mają co do zasady tylko Siostry.
9. Podopieczny, co do zasady nie powinien przebywać w pojedynkę z członkiem personelu placówki. Jeżeli, z uwagi na jego dobro, zachodzi konieczność indywidualnej rozmowy z nim, nie powinno odbywać się ono w pomieszczeniu odizolowanym. W takiej sytuacji należy starać się zachować transparentność, np. zapewnić obecność innych osób w bezpośrednim pobliżu, o ile istnieje taka możliwość przeprowadzić taką rozmowę w pomieszczeniu o przeszklonych drzwiach lub ścianach, nie należy zamykać drzwi na klucz, itp.
10. Jeśli zachodzi konieczność wizyty w domu prywatnym podopiecznego, członek personelu (wychowawca lub opiekun) nie powinien w jej trakcie wykraczać poza formalne ramy, związane z wykonywaniem czynności zawodowych, a wizyta powinna odbywać się w obecności rodzica (opiekuna faktycznego/prawnego) lub innego członka rodziny.
11. Przewóz podopiecznego prywatnym samochodem może odbywać się co do zasady za uprzednią prośbą i zgodą jego opiekunów, wyrażoną na piśmie.
12. Członek personelu prowadzący zajęcia lub sprawujący opiekę nad podopiecznymi nie może pozostawać pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających, nie wolno mu też częstować podopiecznych alkoholem, papierosami, środkami odurzającymi (w tym narkotykami) lub tolerować ich używania.
13. W przypadku apostolatu, w którym podopiecznymi są osoby nieporadne, poza powyższymi zasadami, personel powinien wykazać większą troskę i wrażliwość, używać prostych komunikatów, a w sytuacjach zaistnienia wątpliwości, co do zrozumienia tego, co zostało powiedziane, dopytać podopiecznego, czy zrozumiał wypowiedź do niego skierowaną.

CZĘŚĆ II. NORMY PROCEDURALNE

Rozdział 1. Wstępna procedura postępowania w sytuacji powzięcia wiadomości o możliwości popełnienia przestępstwa

1. Wiadomość o przestępstwie lub możliwości jego popełnienia może pochodzić z różnych źródeł:

- a) od samej osoby pokrzywdzonej, zarówno w sytuacji, gdy mówi ona wprost o doświadczeniu skrzywdzenia, jak też, gdy sposób jej funkcjonowania i zachowania może wskazywać na doznanie skrzywdzenia,
- b) z relacji osoby trzeciej, która powzięła wiadomość o nadużyciu od osoby skrzywdzonej,
- c) z innych źródeł, w tym: z przekazu społecznego, mediów itp.

Niezależnie od źródła pochodzenia, nigdy nie należy lekceważyć żadnej wiadomości.

2. Jeżeli wiadomość pochodzi z bezpośredniego zgłoszenia, sam fakt zgłoszenia powinien zostać udokumentowany poprzez sporządzenie notatki, zawierającej w miarę możliwości m.in. podstawowe dane osoby skrzywdzonej, kiedy doszło do skrzywdzenia i zwięzły opis doznanej krzywdy. Sporządzający musi czytelnie podpisać notatkę (jeśli sporządza ją Siostra to imieniem i nazwiskiem świeckim), a jeśli to możliwe- także zgłaszający. Należy poinformować osobę zgłaszającą o krokach, które zostaną podjęte wz. z faktem przyjęcia zgłoszenia.
3. Jeżeli wiadomość pochodzi od osoby trzeciej, osoba przyjmująca zgłoszenie powinna z odbytej rozmowy sporządzić notatkę, dokumentującą fakt zgłoszenia, zrelacjonowany jej przez osobę zgłaszającą możliwość popełnienia przestępstwa. I formalnie powinna dokonać zgłoszenia, informując osobę trzecią (=zgłaszającą), że jej informacje zostaną przekazane organom ścigania. Sporządzający musi czytelnie podpisać notatkę (jeśli sporządza ją Siostra to imieniem i nazwiskiem świeckim), i jeśli to możliwe- także osoba trzecia informująca o zdarzeniu.

Rozdział 2. Zasady rozmowy z osobą ujawniającą wykorzystanie seksualne

1. Należy spokojnie wysłuchać osobę zgłaszającą, jeśli chce powiedzieć o swoich przeżyciach. Nie należy przerywać jej swobodnej wypowiedzi, chyba że w celu upewnienia się, czy słuchający prawidłowo zrozumiał usłyszaną wypowiedź.
2. Należy potwierdzić, iż dokonując zgłoszenia, osoba postąpiła właściwie.
3. Jeżeli osobą zgłaszającą jest sam skrzywdzony należy zapewnić go, że podjęte zostaną wszelkie dostępne środki, aby mu pomoc.
4. Należy zapewnić pokrzywdzonego, że nie ponosi on winy ani odpowiedzialności za zaistniałe nadużycie.

5. Nie należy wyrażać swojej opinii na temat zaistniałej sytuacji, ani też komentarzy na temat osoby, która dokonała domniemanego przestępstwa.

6. Nie wolno składać osobie zgłaszającej obietnic, które nie będą mogły zostać dotrzymane, szczególnie dotyczących zachowania poufności w odniesieniu do zasłyszanych treści.

7. Nie wolno ujawniać szczegółów rozmowy z osobą zgłaszającą osobom postronnym, a szczególnie osobie, która została podana jako mająca dokonać domniemanego przestępstwa. Nie dotyczy to organów ścigania.

Rozdział 3. Zasady dalszego procedowania po zgłoszeniu możliwości popełnienia przestępstwa

1. Osoba, która jako pierwsza dowiaduje się o możliwości popełnienia przestępstwa, zgłasza to organom ścigania. Informację o fakcie zgłoszenia przekazuje swoim przełożonym w pracy.
2. Siostra, która powzięła wiadomość o możliwości popełnienia przestępstwa, która nie jest zaangażowana bezpośrednio w apostolat lub też gdy domniemane przestępstwo miało miejsce poza działalnością apostolską, o fakcie dokonanego zgłoszenia informuje swoją przełożoną zakonną.
3. W sytuacji powzięcia informacji o możliwości popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, należy odsunąć osobę podejrzewaną od pełnionych przez nią obowiązków, szczególnie od kontaktów z podopiecznymi, do czasu zakończenia postępowania karnego.
4. Jeśli podejrzenie o możliwość popełnienia przestępstwa okaże się bezpodstawne, osoba podejrzewana zostanie przywrócona do pełnienia obowiązków. W takim przypadku należy podjąć środki, aby bezpodstawne oskarżenie nie odbiło się negatywnie na sytuacji osoby, pod adresem której były one kierowane.
5. Jeśli oskarżenia zostaną potwierdzone wyrokiem skazującym sądu, nastąpi zakończenie stosunku pracy z osobą skazaną.

Rozdział 4. Procedura zgłaszania możliwości popełnienia przestępstwa organom ścigania (prokurator lub Policja)

Obowiązek zgłoszenia przestępstwa

1. Według obowiązujących w Polsce przepisów, każdy obywatel, który dowiedział się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma obowiązek zawiadomić o tym organy ścigania.

Zgodnie z art. 240 § 1. k.k.:

„Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. 118, art. 118a, art. 120-124, art. 127, art. 128, art. 130, art. 134, art. 140, art. 148, art. 156, art. 163, art. 166, art. 189, art. 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200, art. 252 lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym, nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

2. W omawianej materii, do przestępstw ściganych z urzędu wymienionych w art. 240 k.k., należą w szczególności:

- ciężki uszczerbek na zdrowiu (art. 156 k.k.),
- zgwałcenie i wymuszenie innej czynności seksualnej dot. małoletniego poniżej 15 roku życia (art. 197 § 3 k.k.) lub gdy sprawca, dokonując tego czynu, działa ze szczególnym okrucieństwem (art. 197 § 4 k.k.),
- seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności (art. 198 k.k.),
- seksualne wykorzystanie małoletniego (art. 200 k.k.).

3. Prawny obowiązek zgłoszenia przestępstw ściganych z urzędu dotyczy także instytucji państwowych i samorządowych (szkoły, przedszkola, domy pomocy społecznej, domy dziecka, domy samotnej matki itd.), także kościelnych (zgromadzenia), które dowiedziały się o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu wz. ze swoją działalnością (art. 304 § 2 k.p.k.). Ten obowiązek ma charakter prawny, co oznacza, że za brak zgłoszenia instytucja może zostać pociągnięta do odpowiedzialności karnej.

4. O powyższym obowiązku zgłoszenia możliwości popełnienia przestępstwa do organów ścigania przez osobę lub instytucję, która powzięła wiadomość o nim, należy pouczyć osoby, które informują o możliwości popełnienia przestępstwa. Jeśli zgłaszającym możliwość popełnienia przestępstwa jest małoletni podopieczny - o takim obowiązku należy pouczyć jego opiekunów (chyba że jest to sprzeczne z jego dobrem, bo to opiekun jest osobą podejrzaną o możliwość popełnienia przestępstwa).

5. Z obowiązku zgłoszenia organom ścigania są zwolnione:
 - a) sama osoba pokrzywdzona (nie musi zgłaszać przestępstwa dokonanego na niej samej),

b) ten, kto zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że organ powołany do ścigania przestępstw, wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym (przestępstwie), a także osoba, która zapobiegła popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego. W sytuacjach wątpliwych zaleca się konsultację z prawnikiem.

c) osoba, która nie zgłasza nadużycia z obawy przed odpowiedzialnością karną, mogącą grozić jej samej (nie ma obowiązku doniesienia na samego siebie) lub jej osobie najbliższej (nie ma obowiązku donoszenia na osobę najbliższą).

Należy także pamiętać, że Ksiądz w sakramencie pokuty i pojednania jest związany tajemnicą spowiedzi. Jeśli powźmie od penitenta wiadomość o doznanym przez niego skrzywdzeniu, może jedynie zachęcić penitenta, aby sam dokonał zgłoszenia organom ścigania lub podzielił się tą informacją z osobą godną zaufania, która nie będzie związana tajemnicą spowiedzi, a zatem będzie mogła dokonać stosownego zgłoszenia.

6. Zgodnie z treścią art. 304 kodeksu postępowania karnego: osoba/ instytucja wz. ze swoją działalnością, która powzięła wiadomość/informację o możliwości popełnienia przestępstwa lub osoba odpowiedzialna za dany apostolat-instytucję (albo wyznaczona przez nią osoba), po uprzednim upewnieniu się, że dotychczas nie dokonano zgłoszenia, dokonuje zgłoszenia organom ścigania (prokuratur lub Policja).

7. Zgłoszenie może być dokonane w formie:

a) pisemnej - wpisać miejsce sporządzenia zawiadomienia i datę jego sporządzenia, określić adresata - nazwę prokuratury z adresem, podać podstawowe dane osoby pokrzywdzonej (imię, nazwisko, adres), podstawowe dane osoby podejrzewanej o dokonanie nadużycia (imię, nazwisko, adres), napisać kiedy i gdzie do niego doszło/dochodziło, krótko opisać na czym polegało nadużycie, a ponadto podać dane osób-świadków, które mogą posiadać wiedzę w danej sprawie (imiona i nazwiska, adres), załączyć notatkę z przyjęcia informacji/powzięcia wiadomości o nadużyciu, o ile została sporządzona, podpisać imieniem i nazwiskiem i wysłać pocztą (listem poleconym, aby było potwierdzenie nadania tego pisma) lub zanieść osobiście na tzw. biuro podawcze w prokuraturze. Oryginał należy mieć skserowany, aby w biurze podawczym lub na komisariacie poprosić o pieczęć wpływu na kopii, którą osoba składająca zabiera ze sobą. Jest to dowód, że dokonaliśmy zawiadomienia.

lub

- b) ustnej - należy udać się do Prokuratora lub na komisariat Policji i tam - ustnie osoba składa zawiadomienie. Jest sporządzany protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia. Należy podać te same informacje, co w punkcie a.

Do zgłoszenia - właściwą jednostką prokuratury lub właściwym komisariatem Policji będzie ten, na obszarze którego dokonano przestępstwa, ale jeśli nawet wyślemy pismo do niewłaściwej jednostki prokuratury lub złożymy zawiadomienie ustne nie w tym komisariacie/prokuraturze, na terenie którego popełniono przestępstwo, tylko np. najbliższym naszego miejsca zamieszkania, to, jeśli podamy, gdzie czyn miał miejsce, organy ustala właściwą jednostkę i już same prześlą do niej pisemne zawiadomienie lub protokół z przyjęcia ustnego zawiadomienia.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. „Zasady postępowania...” zostały zatwierdzone na Radzie Prowincjalnej w dniu 22 maja 2022 roku, i od tego dnia wchodzi w życie.
2. Obowiązek złożenia oświadczenia na piśmie dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania...” obejmuje:
 - 1) Siostry Prowincji oraz kandydatki do Zgromadzenia, rozpoczynające w niej formację zakonną (załącznik nr 1),
 - 2) Osoby zatrudnione w apostołatach Prowincji (załącznik nr 2)
 - 3) Osoby współpracujące na wyjeździe apostołskim, rekolekcjach (m.in. wolontariusze, wychowawcy, animatorzy; załącznik nr 3)
3. Siostry, które są zatrudnione w apostołacie Prowincji podpisują dwa oświadczenia: jedno o przestrzeganiu niniejszych (ogólnych) „Zasad postępowania...” i drugie dot. przestrzegania zasad funkcjonujących w apostołacie, w którym pracują, o ile dany apostołat posiada swoje zasady postępowania uwzględniające jego specyfikę.
4. Osobą odpowiedzialną za zapoznanie zainteresowanych z „Zasadami postępowania...” i przyjęcie od nich stosownych oświadczeń jest przełożona domu zakonnego lub osoba odpowiedzialna za dany apostołat.

5. Podpisane oświadczenia zostaną dołączone do teczek personalnych poszczególnych Sióstr, teczek pracowników, a w odniesieniu do innych apostołów (SNR, DMN) będą przechowywane w dokumentacji prowadzonej przez dyrektorki tych apostołów.
6. Tekst „Zasad postępowania...” dostępny będzie także na stronie internetowej Prowincji:
<http://www.nazaretanki.pl/warszawa>
7. Po zgłoszeniu możliwości popełnienia przestępstwa, fakt skrzywdzenia można też zgłosić do Delegatki do Spraw Ochrony Dzieci i Młodzieży (dalej: Delegatka), powołanej w Prowincji. Do jej zadań należy organizowanie ewentualnej pomocy osobom pokrzywdzonym. Kontakt do Delegatki, znajduje się na stronie internetowej Prowincji:
<http://www.nazaretanki.pl/warszawa>

ANEKS - WYCIĄG Z PRZEPISÓW KODEKSU KARNEGO I KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO, UŻYTYCH W TREŚCI „ZASAD POSTĘPOWANIA...”

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Kodeks karny (Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, t. j.: Dz. U. z 2021 r. poz. 2345, 2447).

Struktura przestępstwa. Warunki odpowiedzialności karnej

Art. 1. § 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Zasada indywidualizacji odpowiedzialności karnej

Art. 21. § 1. Okoliczności osobiste, wyłączające lub łagodzące albo zaostrzające odpowiedzialność karną, uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

§ 2. Jeżeli okoliczność osobista dotycząca sprawcy, wpływająca chociażby tylko na wyższą karalność, stanowi znamię czynu zabronionego, współdziałający podlega odpowiedzialności karnej przewidzianej za ten czyn zabroniony, gdy o tej okoliczności wiedział, chociażby go nie dotyczyła.

§ 3. Wobec współdziałającego, którego nie dotyczy okoliczność określona w § 2, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Ciężki uszczerbek na zdrowiu

Art. 156. § 1. Kto powoduje ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci: 1) pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, 2) innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej albo znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 5, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Zgwałcenie i wymuszenie innej czynności seksualnej

Art. 197. § 1. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Jeżeli sprawca, w sposób określony w § 1, doprowadza inną osobę do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia: 1) wspólnie z inną osobą, 2) wobec małoletniego poniżej lat 15, 3) wobec wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1–3 działa ze szczególnym okrucieństwem, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5.

Seksualne wykorzystanie niepełności lub bezradności

Art. 198. Kto, wykorzystując bezradność innej osoby lub wynikający z upośledzenia umysłowego lub choroby psychicznej brak zdolności tej osoby do rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem, doprowadza ją do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Seksualne wykorzystanie małoletniego

Art. 200. § 1. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. (uchylony)

§ 3. Kto małoletniemu poniżej lat 15 prezentuje treści pornograficzne lub udostępnia mu przedmioty mające taki charakter albo rozpowszechnia treści pornograficzne w sposób

umożliwiający takiemu małoletniemu zapoznanie się z nimi, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 4. Karze określonej w § 3 podlega, kto w celu swojego zaspokojenia seksualnego lub zaspokojenia seksualnego innej osoby prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.

§ 5. Karze określonej w § 3 podlega, kto prowadzi reklamę lub promocję działalności polegającej na rozpowszechnianiu treści pornograficznych w sposób umożliwiający zapoznanie się z nimi małoletniemu poniżej lat 15.

Karalne niezawiadomienie o przestępstwie

Art. 240. § 1. Kto, mając wiarygodną wiadomość o karalnym przygotowaniu albo usiłowaniu lub dokonaniu czynu zabronionego określonego w art. 118, art. 118a, art. 120–124, art. 127, art. 128, art. 130, art. 134, art. 140, art. 148, art. 156, art. 163, art. 166, art. 189, art. 197 § 3 lub 4, art. 198, art. 200, art. 252 lub przestępstwa o charakterze terrorystycznym, nie zawiadamia niezwłocznie organu powołanego do ścigania przestępstw, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto zaniechał zawiadomienia, mając dostateczną podstawę do przypuszczenia, że wymieniony w § 1 organ wie o przygotowywanym, usiłowanym lub dokonanym czynie zabronionym; nie popełnia przestępstwa również ten, kto zapobiegł popełnieniu przygotowywanego lub usiłowanego czynu zabronionego określonego w § 1. **§ 2a.** Nie podlega karze pokrzywdzony czynem wymienionym w § 1, który zaniechał zawiadomienia o tym czynie.

§ 3. Nie podlega karze, kto zaniechał zawiadomienia z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższymi.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 1997 Nr 89 poz. 555, t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023, 2447).

Obowiązek zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa

Art. 304. § 1. Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję. Przepisy art. 148a oraz art. 156a stosuje się odpowiednio.

§ 2. Instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§ 3. Zawiadomienie o przestępstwie lub własne dane świadczące o popełnieniu takiego przestępstwa, co do którego obowiązkowe jest prowadzenie śledztwa przez prokuratora, Policja przekazuje wraz z zebrany materiałem niezwłocznie prokuratorowi.

ZAŁĄCZNIKI (DRUKUJEMY W DWÓCH EGZEMPLARZACH - jeden egzemplarz do teczki personalnej, a drugi egzemplarz dla osoby składającej podpis)

Załącznik 1: Wzór oświadczenia dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania...” dla Sióstr Prowincji i kandydatek rozpoczynających w niej formację zakonną

Ja, niżej podpisana [imię świeckie i nazwisko]
oświadczam, że:

- zapoznał-am/em się z dokumentem pn. „Zasady postępowania wobec podopiecznych w Zgromadzeniu Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincji Warszawskiej”,
- rozumiem zawarte w nim treści,
- zobowiązuję się do przestrzegania go.

.....
(Miejscowość, data, imię świeckie i nazwisko)

Załącznik 2: Wzór oświadczenia dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania...” dla osoby zatrudnionej w apostołacie w Prowincji

Ja, niżej podpisana/y [imię i nazwisko],

zatrudniona/y w [nazwa instytucji] /
oświadczam, że:

- zapoznałam się z dokumentem pn. „Zasady postępowania wobec podopiecznych w Zgromadzeniu Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincji Warszawskiej”,
- rozumiem zawarte w nim treści,
- zobowiązuję się do przestrzegania go.

.....
(Miejscowość, data, imię i nazwisko)

Załącznik 3: Wzór oświadczenia dot. zapoznania się z „Zasadami postępowania ...” dla osób współpracujących na wyjeździe apostołskim, rekolekcjach (m.in. dla wychowawców, wolontariuszy, animatorów)

Ja, niżej podpisana/y [imię i nazwisko],
pełniący obowiązki
(funkcja osoby współpracującej, np. wychowawca, wolontariusz, animator i in.)

w trakcie
.....
(nazwa wydarzenia- rekolekcje itp., data i miejsce wydarzenia)

- zapoznałam się z dokumentem pn. „Zasady postępowania wobec podopiecznych w Zgromadzeniu Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu Prowincji Warszawskiej”,
- rozumiem zawarte w nim treści,
- zobowiązuję się do przestrzegania go.

.....
(Miejscowość, data, imię i nazwisko)